

Justitiedepartementet
Herkulesgatan 17
103 33 Stockholm

Remissvar gällande: Åtgärder för en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande

Sammanfattning

Förslaget med lagändringen i lag 1994:137 syftar till att skapa möjligheter för Migrationsverket att anvisa flyktingar som beviljats uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet till boenden i kommunal regi med ambitionen att det ska leda till en jämnare fördelning av skyddsökande mellan kommunerna samt att undvika den snedvridna fördelningen som blev resultatet av flyktingvågen 2015.

Det finns i dagsläget obesvarade frågor gällande finansieringsprincipen, att statliga uppdrag som landar på kommunal nivå ska finansieras av rätt myndighet. Till detta förslag finns ej föreskrifter eller förordningar som på ett tydligt sätt redovisar vad som ska ersättas och hur stor ersättningen ska vara. Det innebär svårigheter att ta ställning till förslaget utifrån ett ekonomiskt perspektiv och svårigheter i att förbereda för ett mottagande i år då lagändringarna förväntas träda i kraft redan 1:a juli. Eftersom förslaget inte heller hanterar anvisningstid för kommuner utan detta ska meddelas senare i förordning anser Lekebergs kommun att det också är ett hinder för att kunna planera ett mottagande och att ambitionen om att ge kommuner goda planeringsförutsättningar inte går att uppnå för innevarande år.

Det kommunala självstyret är grundlagsskyddat. Inskränkningar bör inte vara mer omfattande än vad som är nödvändigt för att uppnå de ändamål som har motiverat inskränkningen/arna. Det ingår inte i den kommunala kompetensen att hantera de uppgifter som förslaget anger. Syftet med lagförslaget är att möjliggöra en jämnare fördelning. OM detta syfte inte kan uppnås på grund av till exempel bostadsbrist i många områden finns risker att lagförslaget inte får önskad effekt. Möjligheter att bosätta sig som "egenbosättare" finns även under denna lagstiftning vilket såklart också kan påverka ambitionen om en jämnare fördelning. Fler egenbosatta flyktingar i en kommun påverkar visserligen inte anskaffning av boende men kan i hög grad påverka andra kommunala och regionala uppdrag som skola, barnomsorg och sjukvård. Slutresultatet kan bli att ett högt mottagande kan komma att hanteras ungefär på samma sätt som 2015, fast med en annan utförare gällande boplatser. Inskränkning av självstyrelsen bör inte vara mer omfattande än vad som är nödvändigt för att uppnå de ändamål som har motiverat inskränkningen, i detta förslag kan proportionalitetsprincipen ifrågasättas.

Ställningstagande

Lekebergs kommun ställer sig positiv till ambitionen en jämnare fördelning men ställer sig frågande till om verkligheten som detta lagförslag öppnar upp för kommer kunna realisera den ambitionen.

Nuvarande förslag saknar viktiga upplysningar för kommuner gällande ersättningar och tid för anvisning och bidrar inte till att skapa förutsättningar för planering för det pågående mottagandet.

Specifika synpunkter på lagförslaget:

En särskild utmaning med förslaget är nivån på dagersättning. Utlänningen ska erhålla förmåner enligt förordning 1994:361 (förordning om mottagande av asylsökande m.fl). Dagernsättningen ska ” täcka kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritidsaktiviteter, hygienartiklar och andra förbrukningsvaror” utöver det ska ersättningen även räcka till en reducerad patientavgift vid vård samt mediciner. Vissa möjligheter finns att ansöka om särskilda kostnader.

En vuxen i boende med egen mathållning kan enligt förordningen få 2130 kr på en månad med 30 dagar. För att göra det väldigt konkret innebär det att dagersättningen på 71kr är förbrukad vid ett inköp som innehåller ett paket mellanmjölk, en limpa bröd och ett paket med 6 toalettrullar. Som en jämförelse är riksnormen för ekonomiskt bistånd 2022 för en vuxen individ nära dubbelt så mycket, även tillägget per barn skiljer sig markant åt där ersättningen är lägre för utlänningar som detta lagförslag behandlar. Se jämförelse i bilaga 1 där olika förmåner jämförs. Slutsatsen är att ersättningsnivån enligt förordning 1994:361 är avsevärt lägre än både riksnormen för ekonomiskt bistånd och etableringsersättningen. Lekebergs kommun anser att det innebär risker att bosätta individer i egna boenden med självhushåll när ersättningsnivån är låg. En av dessa risker kan vara att individer tvingas in i människohandel eller prostitution för att klara sitt livsuppehälle. En annan risk är att kommuner och Migrationsverket med anledning av den låga ersättningsnivån hamnar i ett läge där hänsyn behöver tas till annan lagstiftning till exempel barnkonventionen och skälig levnadsstandard för barn utan att hitta enhetliga sätt att lösa den problematiken på. Konkret uttryckt: vad gör en kommun som ansvarar för ett boende om levnadsstandarderna där i bedöms bli för låga och Migrationsverkets förmåga att utbetala bistånd styrs av förordning som riskerar att inte tillgodose grundläggande behov? Vem står för mellanskillnaden?

Redan innan kriget i Ukraina påverkade livsmedelspriserna var dagersättningen enligt denna förordning på låg nivå. Lekebergs kommun ser en stor risk med att vuxna och barn som anvisas till kommuner enligt detta lagförslag och med denna nivå på dagersättning ej kan uppnå en skälig levnadsstandard. Enligt massflyktsdirektivet har utlänningen rätt till tillfälligt uppehållstillstånd i upp till 3 år. Rätt till arbete ges men ingen rätt till att studera SFI. Ambitionen är att så många som möjligt ska arbeta och kunna försörja sig själva, det är en enorm utmaning om ett gemensamt språk saknas. När ambitionen är försörjning genom eget arbete är det klokt att samtidigt skapa så goda förutsättningar som möjligt för lärande.

5.7 Gällande ersättning till kommunerna saknas information om vilka kostnader som kommer att vara återsökningsbara. Det saknas generellt information kring ersättning, nivåer av ersättning, samt

Postadress	Gatuadress	Telefon	E-post	Hemsida	Organisationsnummer
Lekebergs kommun 716 81 Fjugesta	Bangatan 7 Fjugesta	0585-487 00	kontaktcenter@lekeberg.se	lekeberg.se	212000-2981

hur ett eventuellt ansökningsförfarande om ersättning ska gå till, även information om när eller hur ofta det ska utbetalas saknas. Viktigt för att skapa förutsättningar för planering på kommunal nivå är att veta detta samt om ersättning för tomhyra kommer att utgå på samma sätt som det gör vid mottagande enligt bostättningslagen eller om ersättning kommer att utgå för ombyggnationer av lokaler.

Det finns risker med att ersättning enligt schablonbelopp för boende inte kommer att täcka kostnaderna för boenden där boenden eventuellt finns tillgängliga. Ett bättre förslag är att ersättning ges mot faktiska kostnader.

5.8 För att skapa förutsättningar för planering för kommuner bör ett förslag på anvisningstid komma snarast framförlallt med anledning av att lagförslaget beräknas träda i kraft 1:a juli.

7. Konsekvenser av förslaget.

”Förslagen beräknas rymmas inte de ekonomiska ramarna för 2022” Lekebergs kommuns ställer sig frågande till vems ekonomiska rammar. Värt att beakta är att ett mottagande i kommunal regi jämfört med ett mottagande på anläggningsboende kan innebära högre kostnader beroende på hyreskostnader. Att samla fler på samma plats vilket Migrationsverket gjort tidigare på anläggningsboende ger troligen en mindre kostnad per person.

Vidare innebär rimliga planeringsförutsättningar för kommuner att veta tidsram för anvisning samt regler kring ersättning och hur ansökan om ersättning ska gå till. En av frågorna som inte besvaras är frågan om tomhyra och hur länge ett boende kan stå tomt innan kommunen bostätter en flykting i det. Det krävs en tydlighet här för att möjliggöra beslutsfattande på kommunal nivå.

s.22 sista stycket bör ändras till att en jämnare fördelning kan leda till "en minskad risk för socialt utanförskap och segregation jämfört med om många personer med samma bakgrund och behov under kort tid kommer till samma områden”.

Vidare borde det beaktas att det finns risker med att förslaget också kan leda till utanförskap och segregation med anledning av den låga ersättningsnivån, och att bostadssituationen i många kommuner kan bidra till att tillgängliga boenden hamnar långt från samhällsservice och blir av enklare karaktär.

Lekebergs kommun föreslår även att det bör framgå vilka mål lagförslaget syftar till att uppnå då målen för migration och asyl skiljer sig från målen gällande nyanländas etablering och detta lagförslag tenderar att hamna någonstans mittemellan dessa. Tanken är att de som beviljas skydd enligt massflyktsdirektivet ska återvända till hemlandet så fort den akuta situationen är över, då är det rimligt att målen för asyl och migrations ska vara gällande.

Gustav Olofsson
Kommundirektör

Sofia Olsen
Avdelningschef Näringsliv Integration och
Arbetsmarknad

Bilaga 1: två olika exempel på jämförelse av ersättningar utifrån olika åldrar på barn

Exempel 1: 1 vuxen med två barn som är 12 år samt 14 år:

Ekonomiskt bistånd: 1 vuxen erhåller 106 kr per dag, barnen erhåller 118 kr vardera.

Totalt: 342 kr per dag.

Etableringsersättning: 1 vuxen erhåller 308 kr per dag, barnen erhåller cirka 48 kr vardera. Totalt: 404 kr per dag.

LMA-ersättning: 1 vuxen erhåller 71 kr per dag, barnen erhåller 50 kr vardera.

Totalt: 171 kr per dag.

Exempel 2: 1 vuxen med två barn som är 4 år samt 6 år

Ekonomiskt bistånd: 1 vuxen erhåller 106 kr per dag, barnen erhåller 82 kr vardera.

Totalt: 270 kr per dag.

Etableringsersättning: 1 vuxen erhåller 308 kr per dag, barnen erhåller cirka 26 kr vardera. Totalt: 360 kr per dag.

LMA-ersättning: 1 vuxen erhåller 71 kr per dag, barnen erhåller 43 kr per dag vardera.

Totalt: 157 kr per dag.